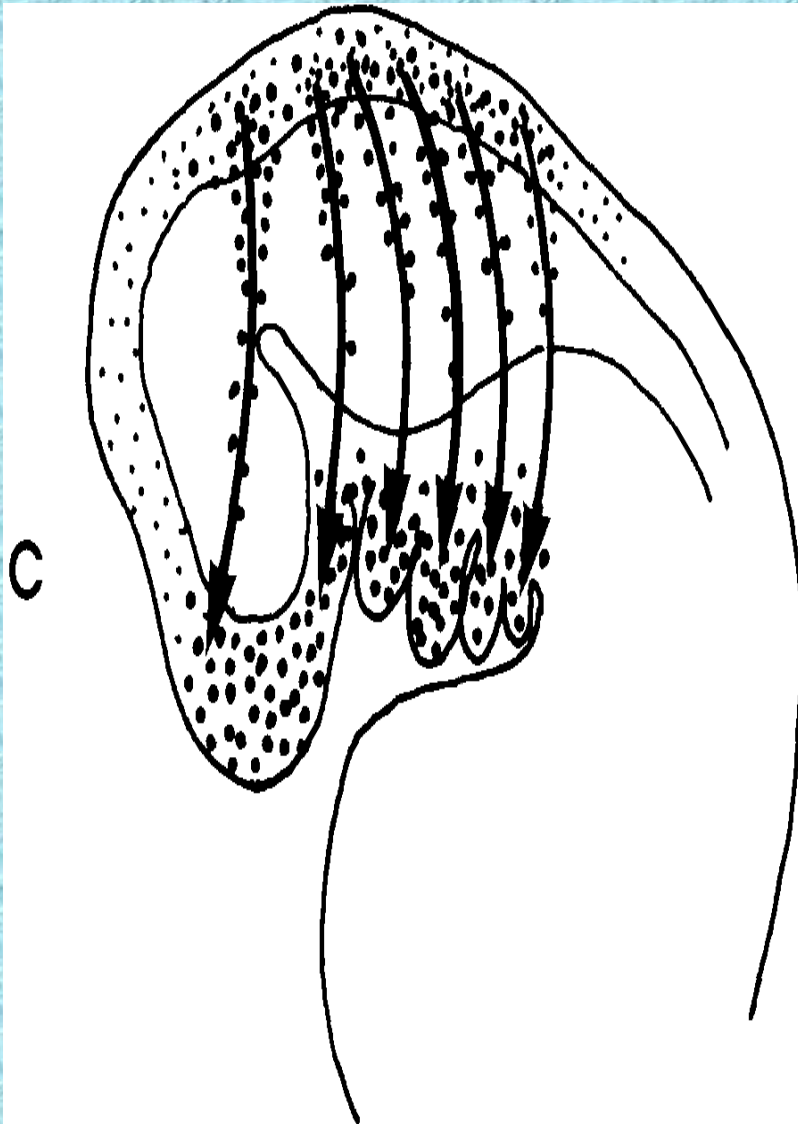

**ЕВОЛЮЦІЯ ЗУБО-
ЩЕЛІПНОЇ СИСТЕМИ.
ОНТОФІЛОГЕНЕТИЧНО
ЗУМОВЛЕНІ ВРОДЖЕНІ
ВАДИ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ**

ПИТАННЯ:

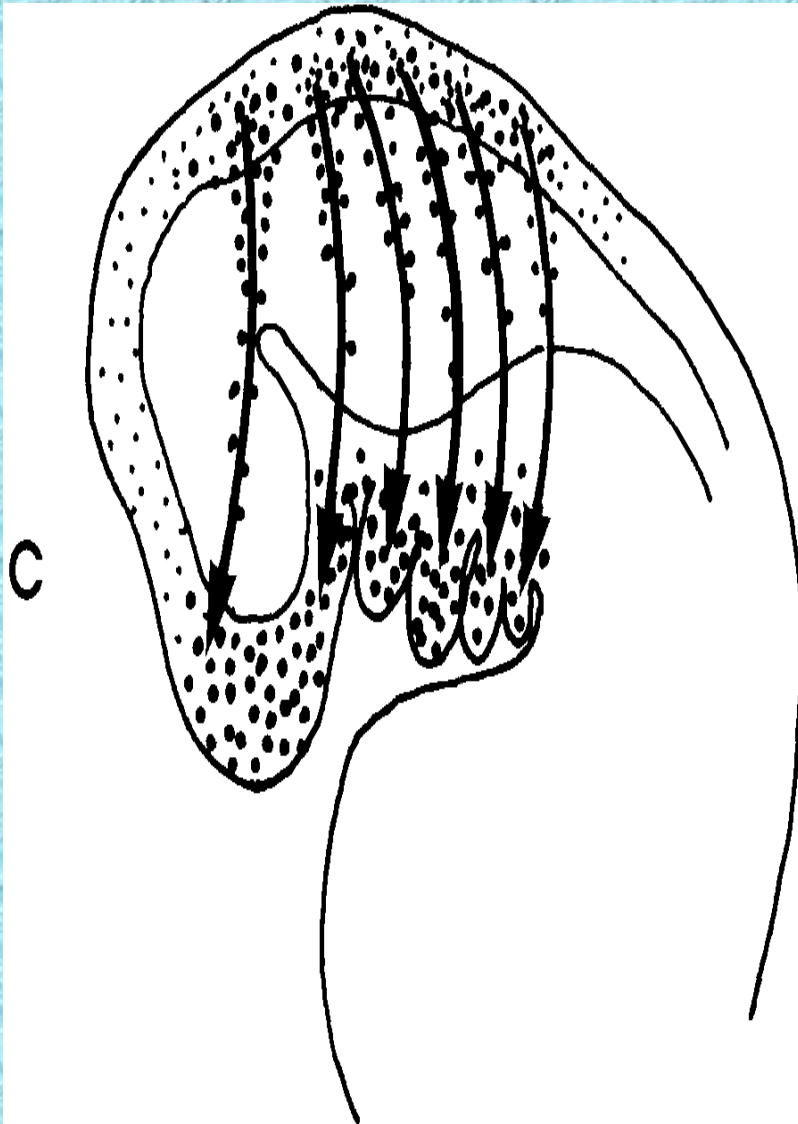
- ❑ Формування зябрового апарату, його біологічне значення.
- ❑ Етапи формування лиця. Основні зачатки.
- ❑ Формування первинного і вторинного піднебіння.
- ❑ Джерела розвитку і механізми утворення язика.
- ❑ Формування зубо-щелепного апарату.
- ❑ Класифікація і локалізація найбільш поширених аномалій розвитку щелепно-лицьової ділянки.

РОТОВА ПОРОЖНИНА І ЛИЦЕ РОЗВИВАЮТЬСЯ З

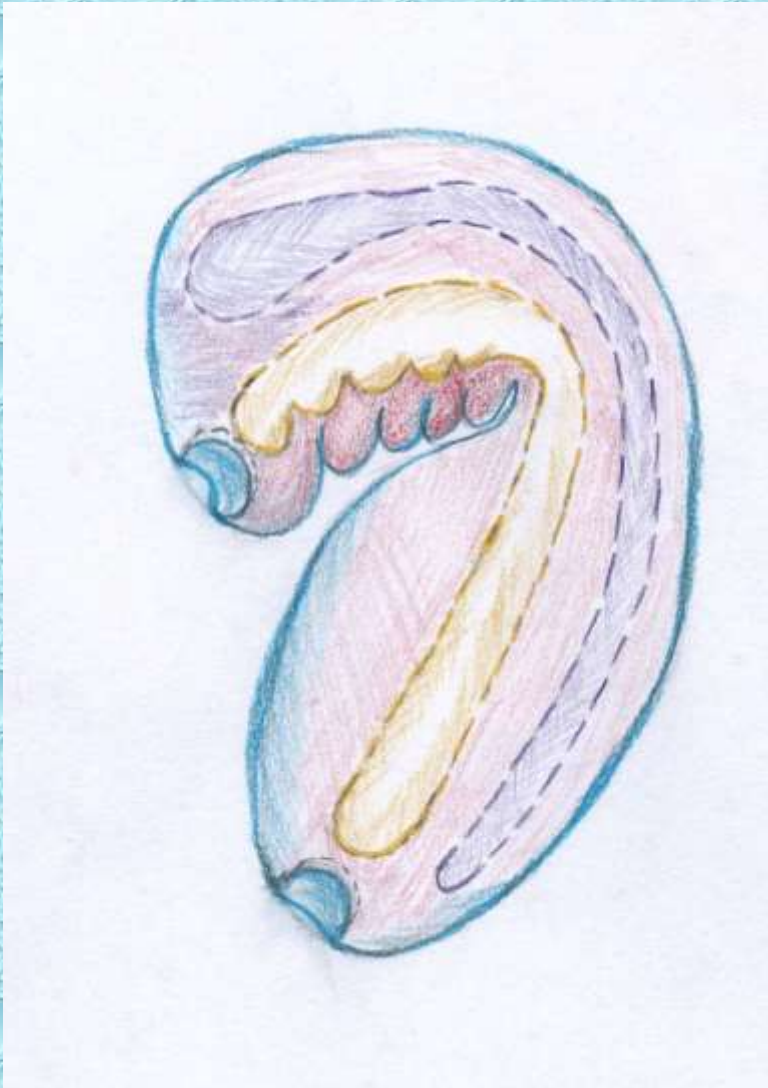
- ентодерми
- ектодерми
- мезенхіми
- ектомезенхіми

РОТОВА ПОРОЖНИНА І ЛИЦЕ РОЗВИВАЮТЬСЯ З

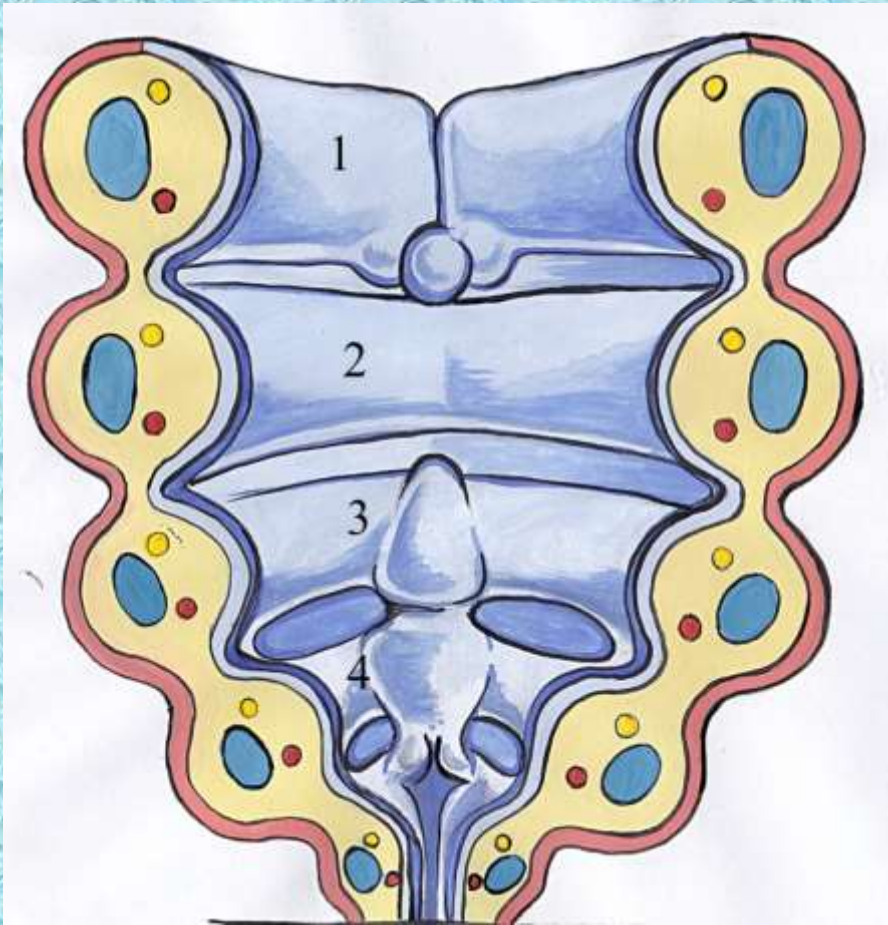
- ентодерми
- ектодерми
- мезенхіми
- ектомезенхіми

ДЖЕРЕЛА РОЗВИТКУ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ

- На 4-му тижні ембріонального розвитку травна система представлена
- **ПЕРВИННА КИШКОВА ТРУБКА**, замкнена з обох боків.
- в краніальній частині зародка – **РОТОВА БУХТА**
- у хвостовому кінці - **анальна БУХТА**.

Зябровий апарат

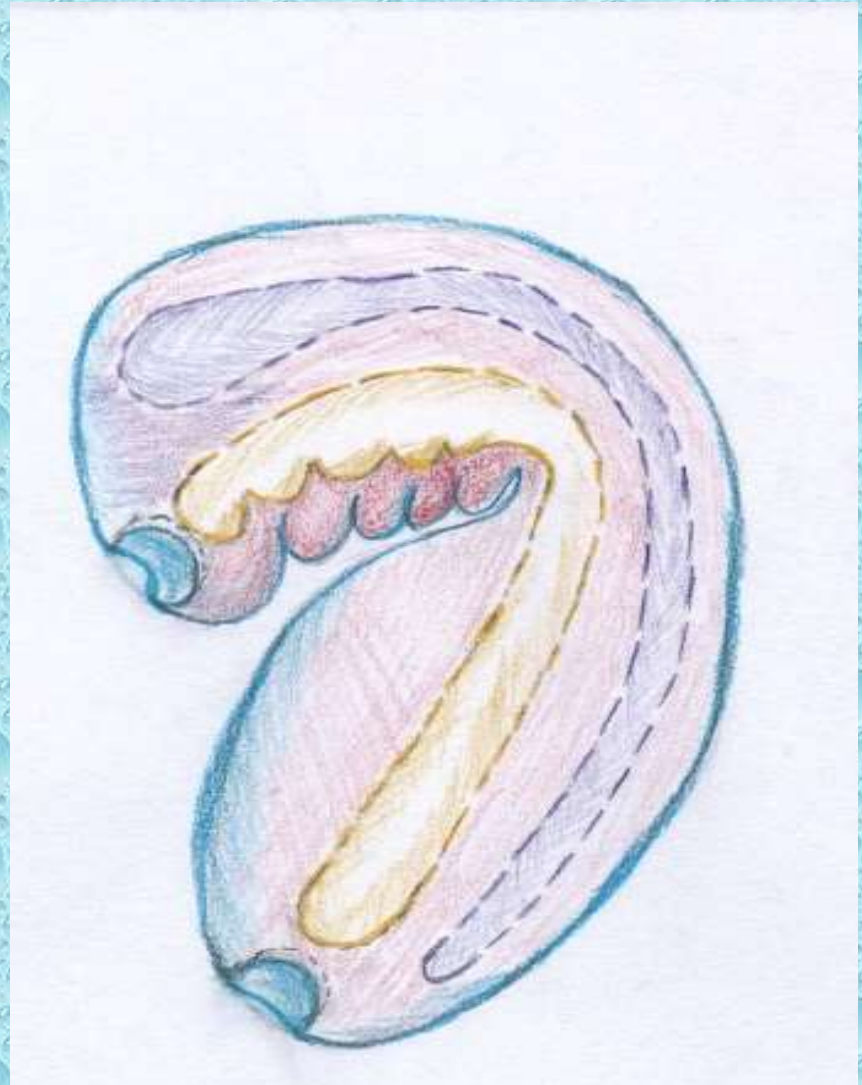

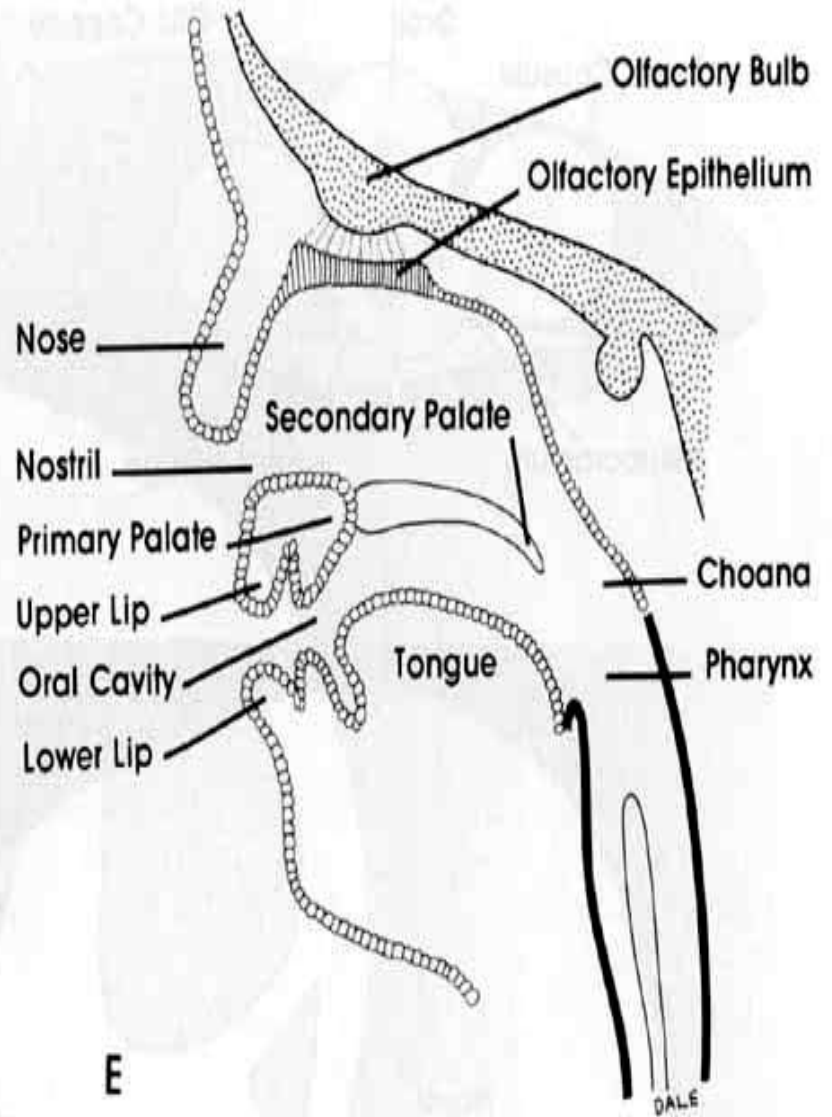
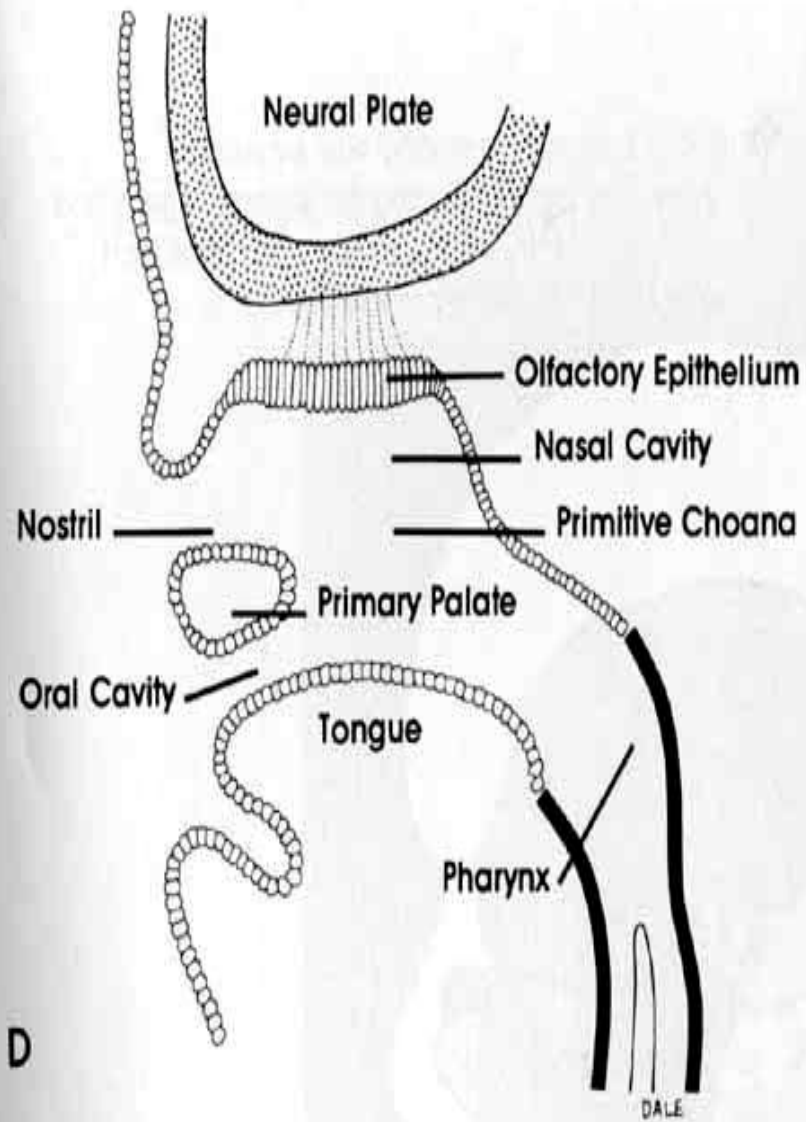
- ❑ **ЗЯБРОВІ КИШЕНІ** - це випини ентодерми
- ❑ **ЗЯБРОВІ ЩІЛИНИ** - впинання ектодерми шийної області
- ❑ **ЗЯБРОВІ ДУГИ** - мезенхіма між сусідніми зябровими кишнями і щілинами

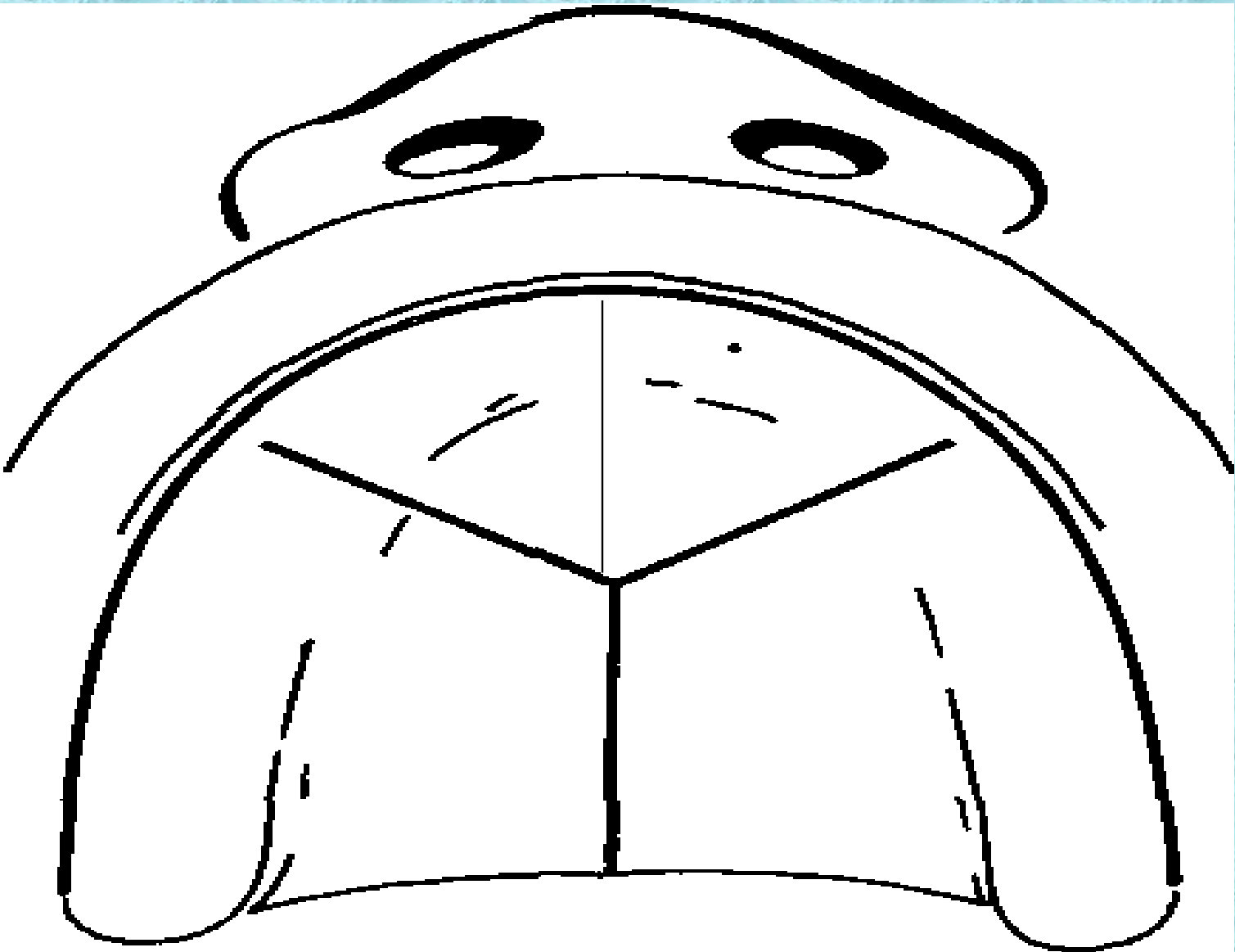
	Глотковий карман	Глоткова дуга	Інервація	Глоткова щілина
1	Епітелій порожнини середнього вуха та Євстахієвої труби	Верхня та нижня щелепи, жувальні м'язи лица, дерма шкіри лица, одонтобласти, парні язикові горбки, молоточок і ковадло	Трійчастий нерв	Зовнішній слуховий прохід, вушна мушля
2	Епітелій піднебінних мигдаликів	Під'язикова кістка, стремінце, м'язи лица і вуха, непарний язиковий горбок	Лицьовий нерв	-
3	Епітеліальні зачатки нижніх прищитоподібних залоз, епітеліальна строма тимусу	Скоба – корінь язика	Язико-глотковий нерв	-
4	Епітеліальні зачатки верхніх прищитоподібних залоз, частина епітеліальної строми тимусу	Хрящі гортані, м'язи глотки і гортані	Блукаючий нерв	-

Первинна ротова порожнина

- утворюється при об'єднанні ротової бухти (stomatodeum) з первинною кишкою в термін близько 26 днів ембріонального розвитку

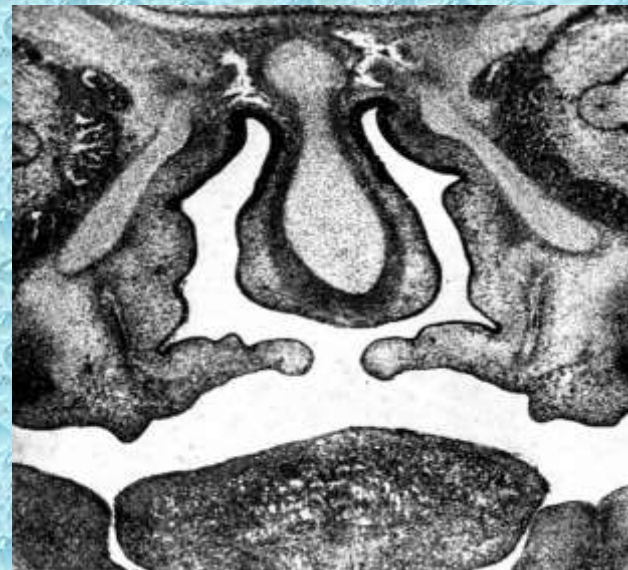
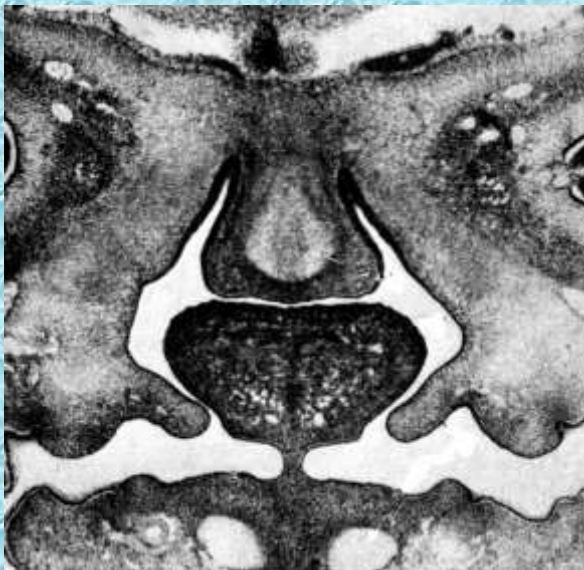

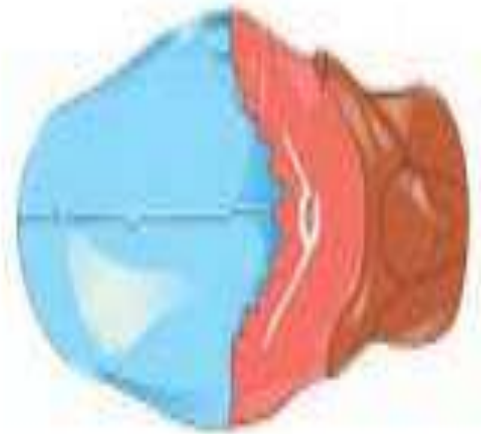

Остаточна порожнина рота

- ❑ На 5-му тижні утворюється первинне піднебіння
- ❑ І первинна порожнина носа (первинні хоани)
- ❑ На 6-7 тижні утворюються піднебінні відростки
- ❑ На 8-му тижні язик опускається, піднебінні відростки займають горизонтальне положення
- ❑ На 11-12 тижні вони зростаються між собою, первинним піднебінням і носовою перегородкою

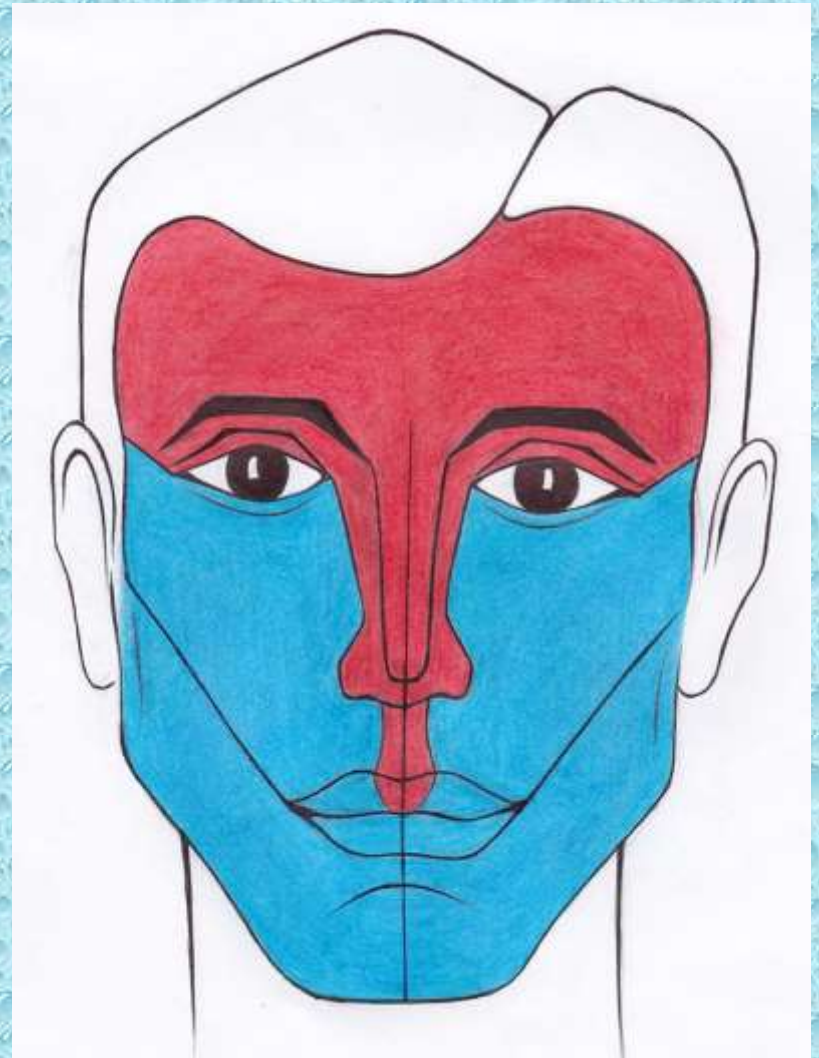
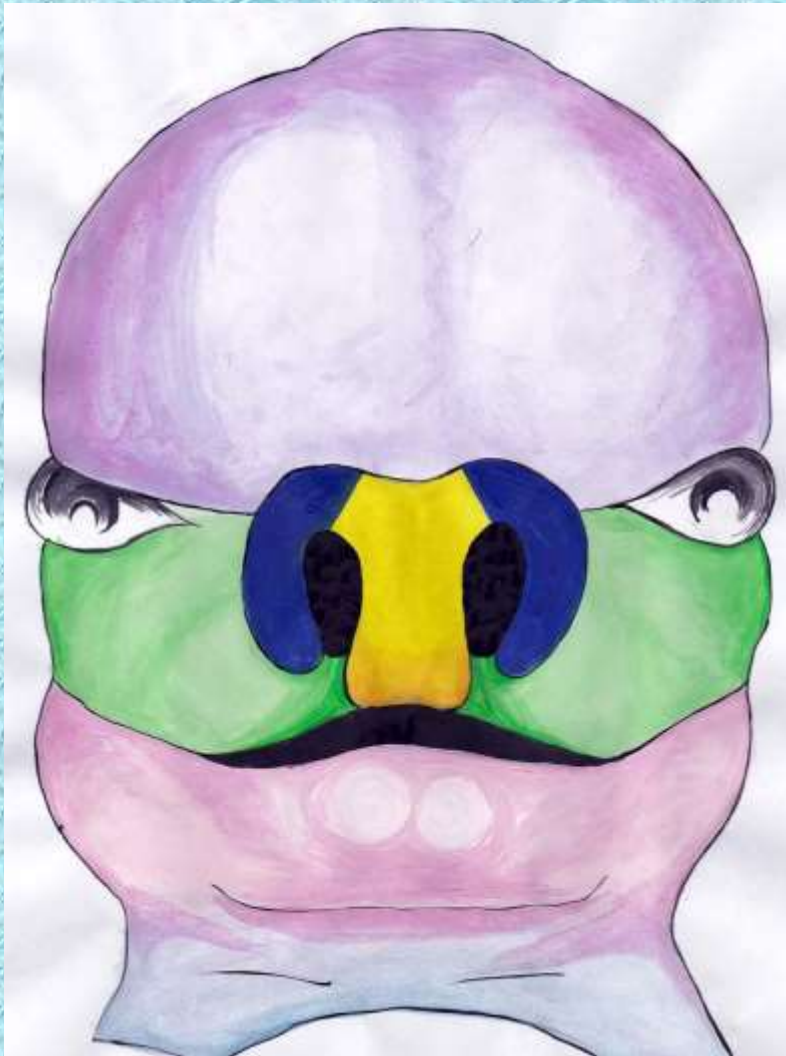
ЯЗИК – “ДЗЕРКАЛО ЗДОРОВ’Я”

- ❑ **Географічний язик** – десквамативний глосит. Причиною є захворювання травного тракту, ендокринна патологія, колагенози.
- ❑ **Ромбоподібний глосит** – ділянка червоного або синюватого кольору з чіткими межами. Причина – порушення ембріогенезу.
- ❑ **Малиновий язик** – виникає на 3-4 добу при скарлатині.
- ❑ **Складчастий язик** – вроджена аномалія форми і розмірів (макроглосія) язика, яка проявляється наявністю симетричних складок на спинці.
- ❑ **Обкладений язик** – при гіперацидному гастриті, виразковій хворобі, колітах.
- ❑ **Лаковий язик** – при гіпоацидному гастриті, ентериті, запаленні жовчовивідних шляхів.
- ❑ **Волохатий язик** – патогномонічний симптом для ВІЛ-інфікованих пацієнтів.

ФОРМУВАННЯ ЛИЦЯ

ФОРМУВАННЯ ЛИЦЯ

КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ - АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ ПРИ НЕЗРОЩЕННІ

- ❑ медіальних носових відростків – медіальна розщелина верхньої губи, носа, твердого піднебіння
- ❑ медіальних носових і верхньощелепних відростків – латеральна розщелина верхньої губи, твердого піднебіння
- ❑ латеральних носових і верхньощелепних відростків – дефекти носо-слізного каналу різного ступеню
- ❑ піднебінних відростків верхньощелепних відростків – дистальна розщелина твердого піднебіння
- ❑ мандибулярних відростків – розщелина нижньої губи
- ❑ при швидкому підйомі піднебінних відростків верхньощелепних відростків - готичне піднебіння
- ❑ при порушенні зрощення верхньо- і нижньощелепних відростків – макро- або мікростомія
- ❑ можливі також порушення міграції зачатків очей і зовнішнього вуха

Порушення диференціювання епітелію

- ❑ **Ортокератоз** – природній процес зроговіння багатошарового епітелію, який призводить до втрати клітинами ядра і наявності на поверхні декількох шарів рогових лусочок.
- ❑ **Паракератоз** – процес неповного зроговіння, який характеризується втратою клітинами здатності синтезувати кератогіалін. Зернистий шар відсутній, роговий шар потовщений, клітини в ньому містять паличкоподібні ядра.
- ❑ **Гіперкератоз** – потовщення рогового шару внаслідок посилення процесу зроговіння клітин (при хронічній інтоксикації вітаміном А), або гальмування злущення поверхневих шарів епітелію.
- ❑ **Дискератоз** – порушення зроговіння окремих кератиноцитів. Вони збільшуються, втрачають міжклітинні контакти, що призводить до появи у роговому шарі округлих тілець і зерен. При злоякісному дискератозі виявляється зроговіння у глибоких шарах і поява атипових клітин (плоскоклітинний рак).
- ❑ **Акантоз** – потовщення епітеліальних гребінців внаслідок посилення проліферації в базальному і шипуватому шарах.
- ❑ **Акантоліз** – втрата кератиноцитами міжклітинних зв'язків, а згодом утворення пухирів. Такі кератиноцити називаються клітинами Тцанка. Вони мають невеликі розміри і округлу форму. За їх наявності підтверджується діагноз пухирчатки.
- ❑ **Лейкоплакія** – ураження слизової оболонки, яке є передраковим станом. В епітелії виявляється гіперкератоз, у власній пластинці – лімфоцитарна інфільтрація і фіброз.

Молочні та постійні зуби

- У людини існує 2 генерації зубів – тимчасові (молочні) і постійні (перманентні).
- Молочних зубів 20 (на обох щелепах), постійних - 32.
- Прорізування молочних зубів починається з 6-ти і закінчується до 24-х місяців. **Формула** прорізування молочних зубів $x = n - 4$, де n - вік в місяцях.
- Заміна молочного прикусу на перманентний починається з 6 і закінчується до 29 років.

Відмінності молочних і постійних зубів

- Висота постійних зубів більша
- Вони мають жовтуватий відтінок
- Молочні зуби розташовані більш вертикально
- В тимчасовому прикусі відсутні премоляри і треті моляри
- Корені молочних зубів коротші
- Емаль молочних зубів в 2 рази тонша від постійних
- Молочні зуби випадають самостійно при заміні прикусу

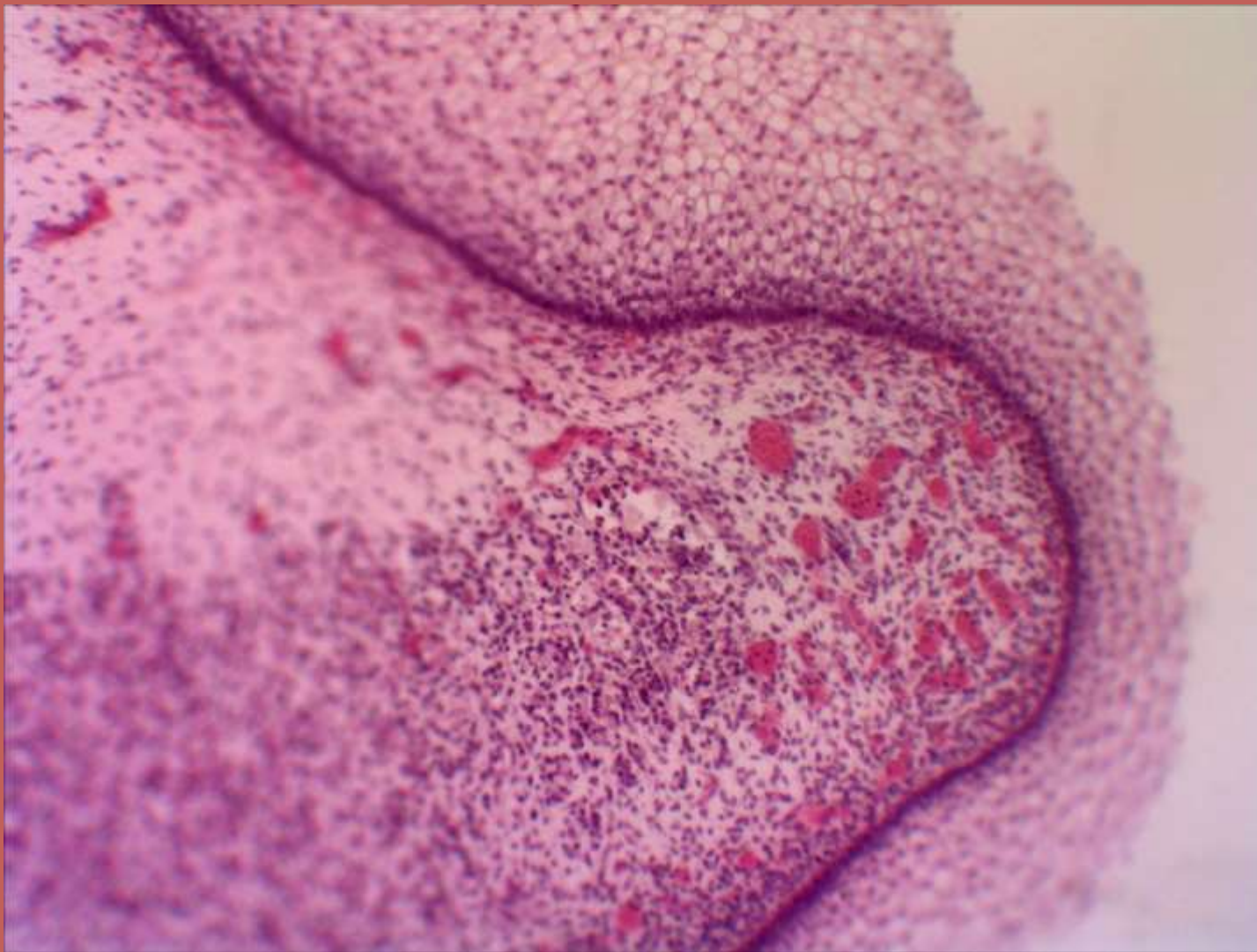

Вікові зміни зубів

- потемніння або поява жовтувато-коричньового відтінку
- твердість емалі підвищується, товщина в ділянках фісур збільшується, а бугорків – зменшується, з'являються тріщини на вестибулярній поверхні
- зменшується пульпова камера, утворюються дентиклі, склерозований дентин і «мертві шляхи»

Джерела розвитку зубів

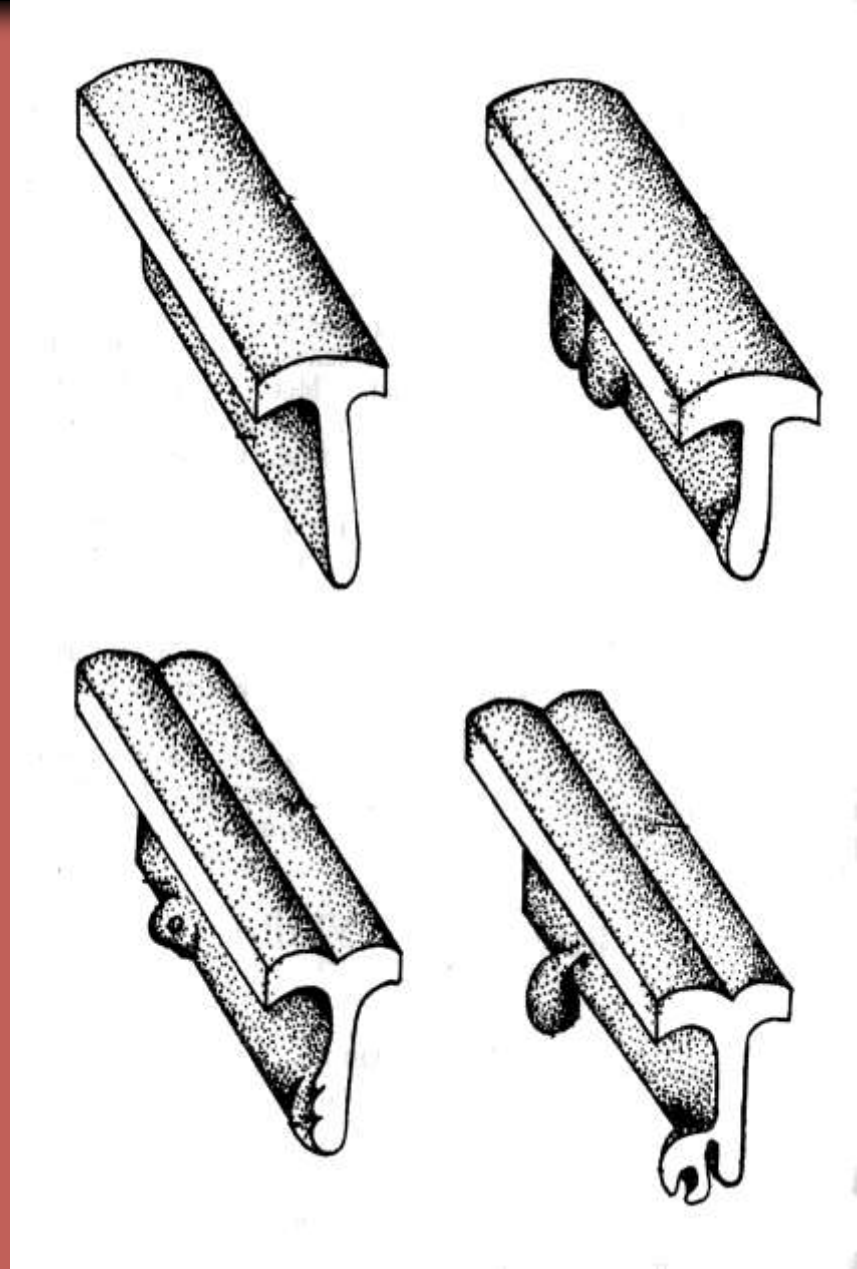

Етапи розвитку зубів

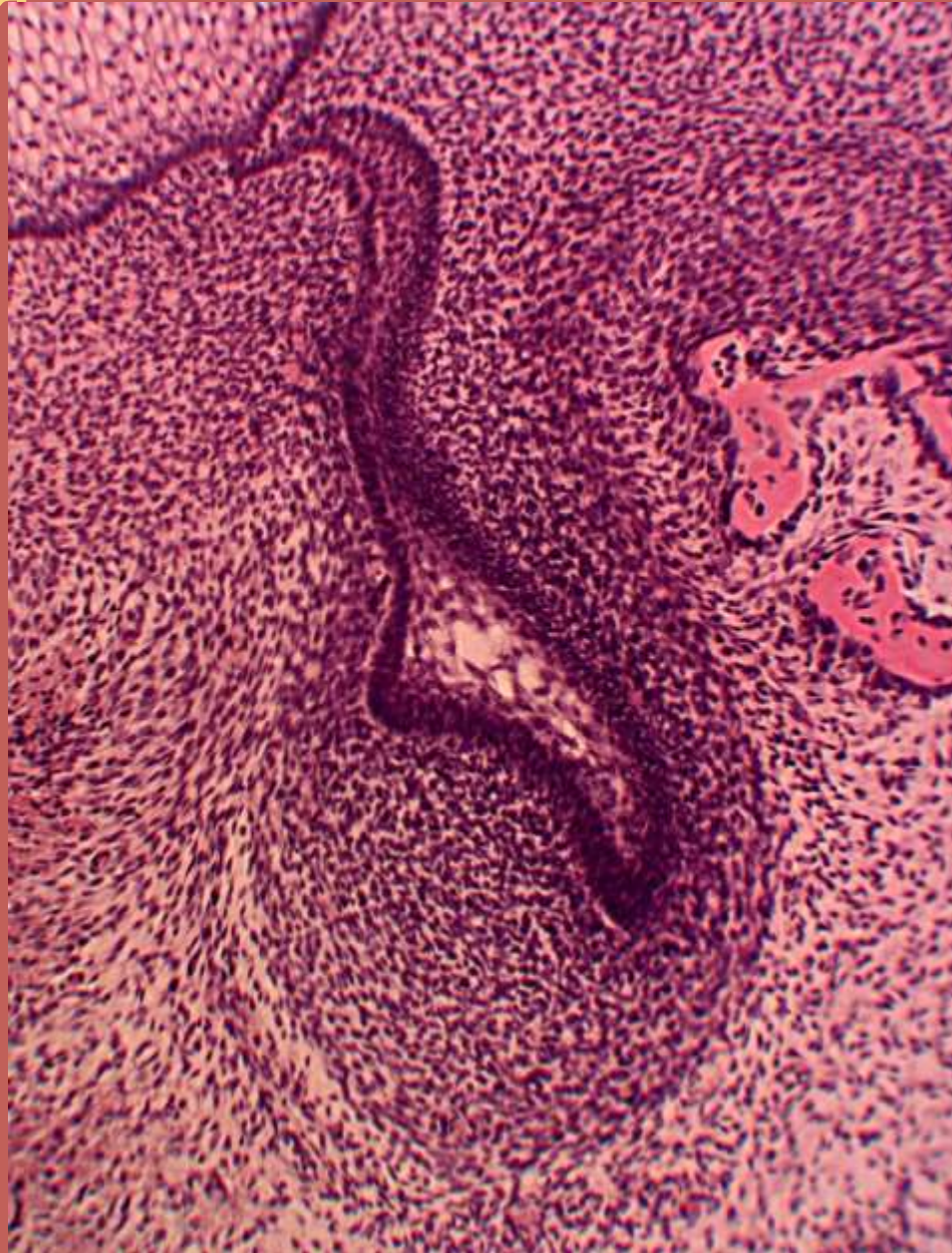
- утворення зубної пластинки і зубних зачатків
- диференціювання зубних зачатків
- гістогенез тканин зуба

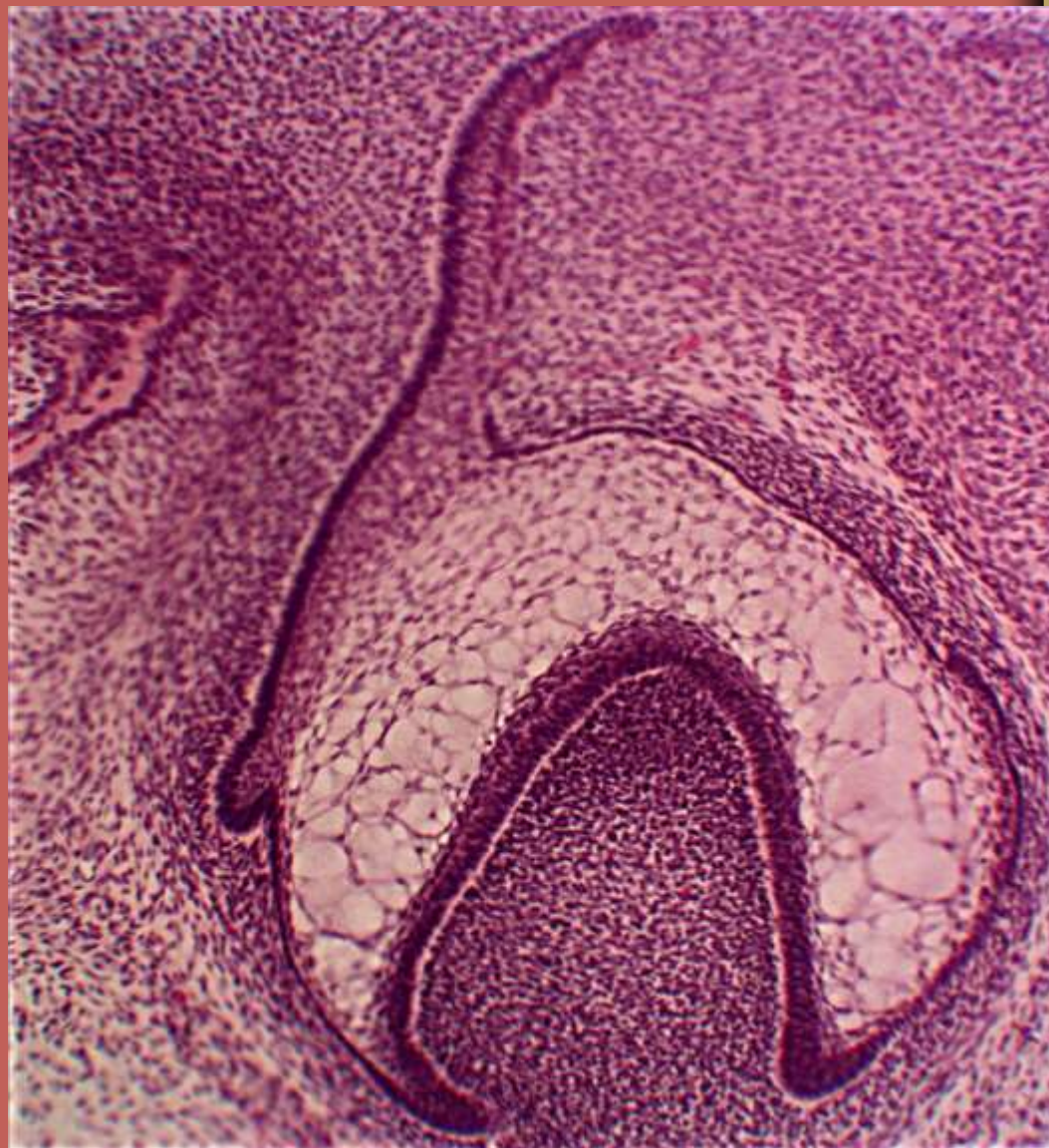
Утворення зубної пластинки

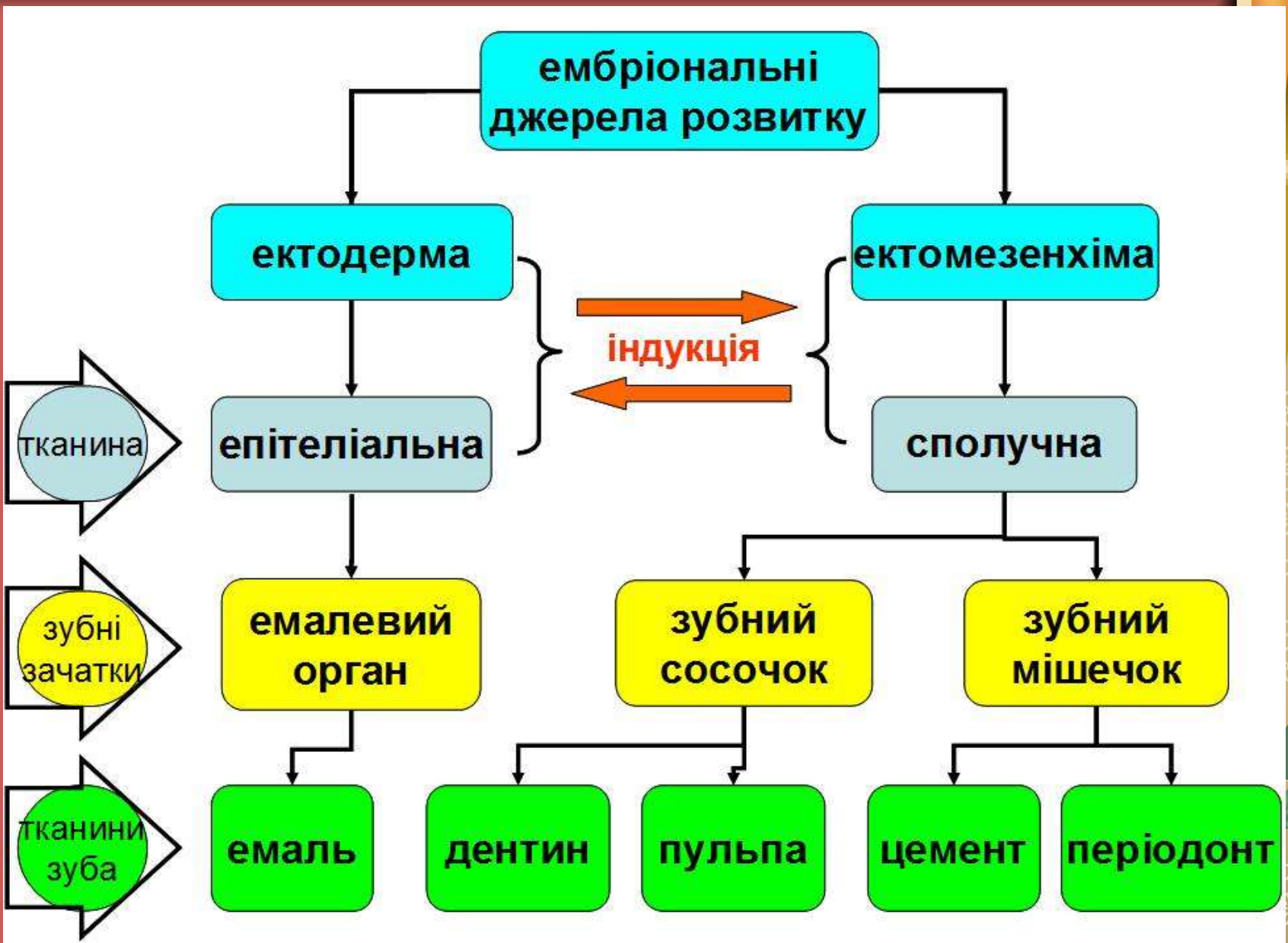

Утворення зубних зачатків

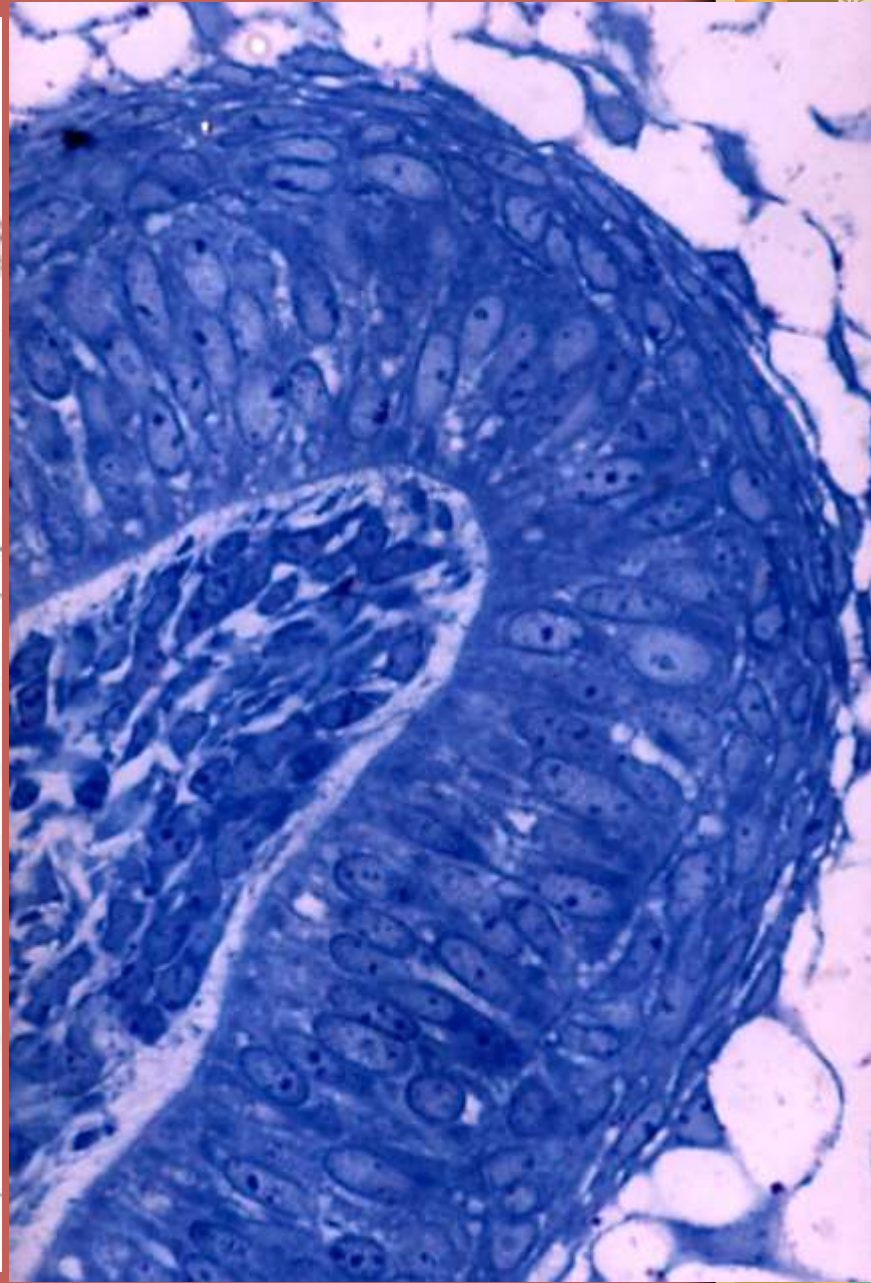
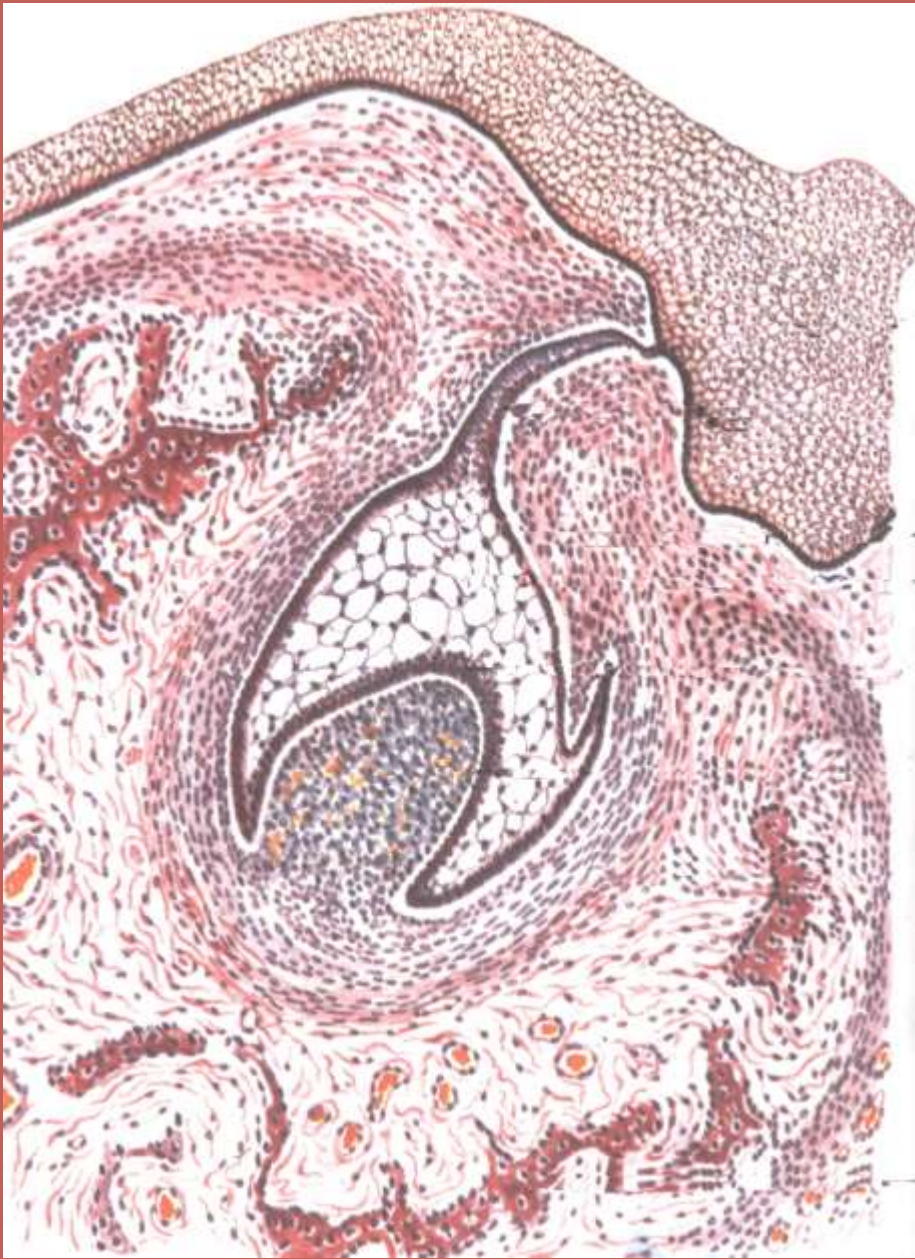
Диференціювання зубних зачатків

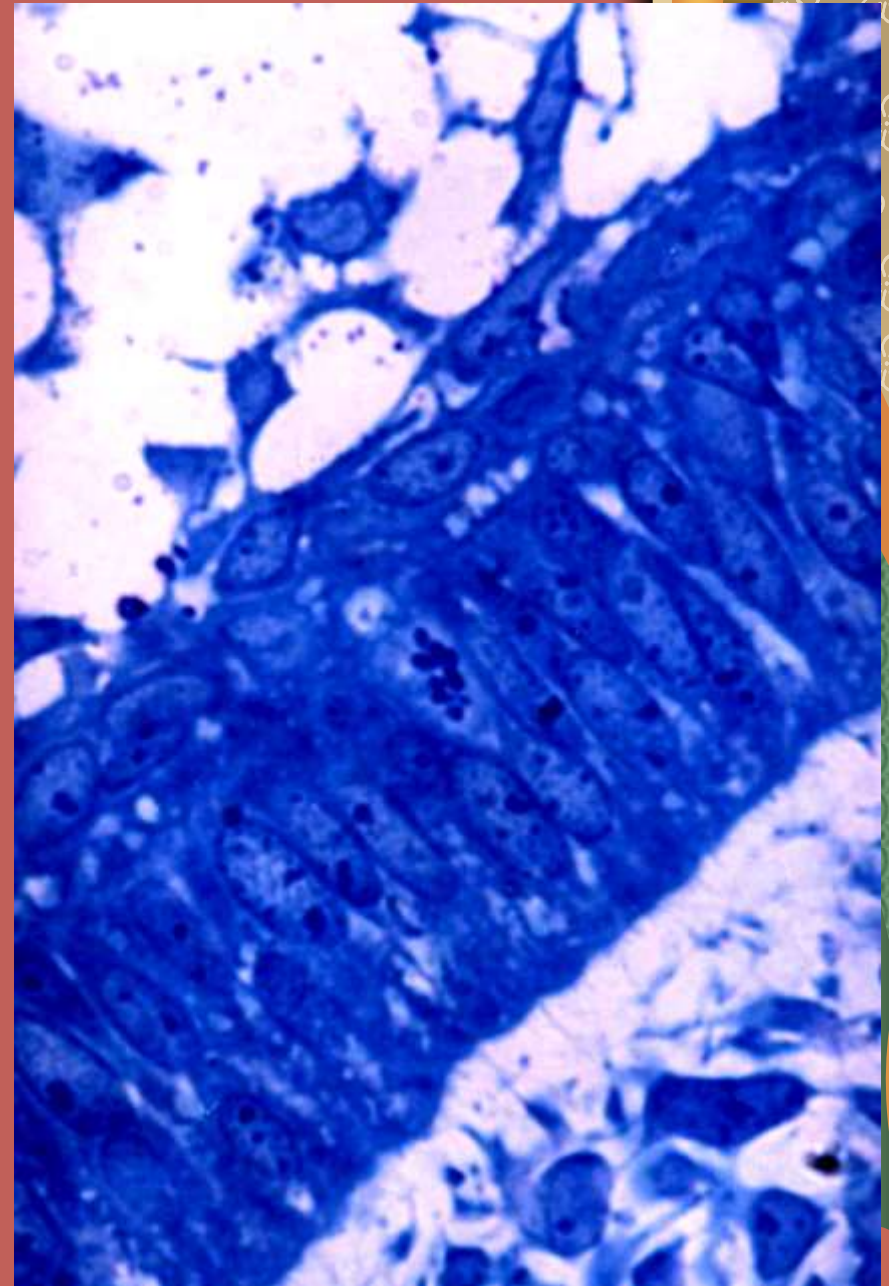
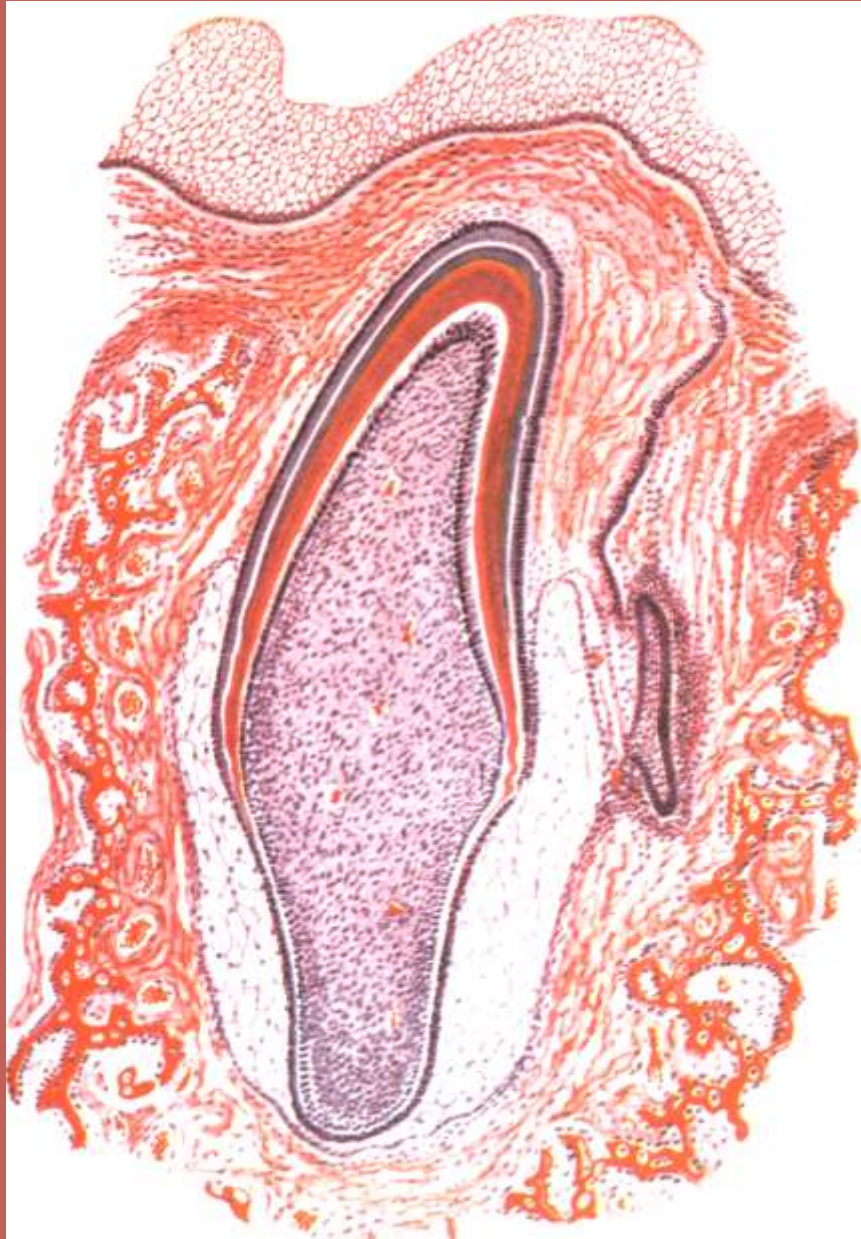

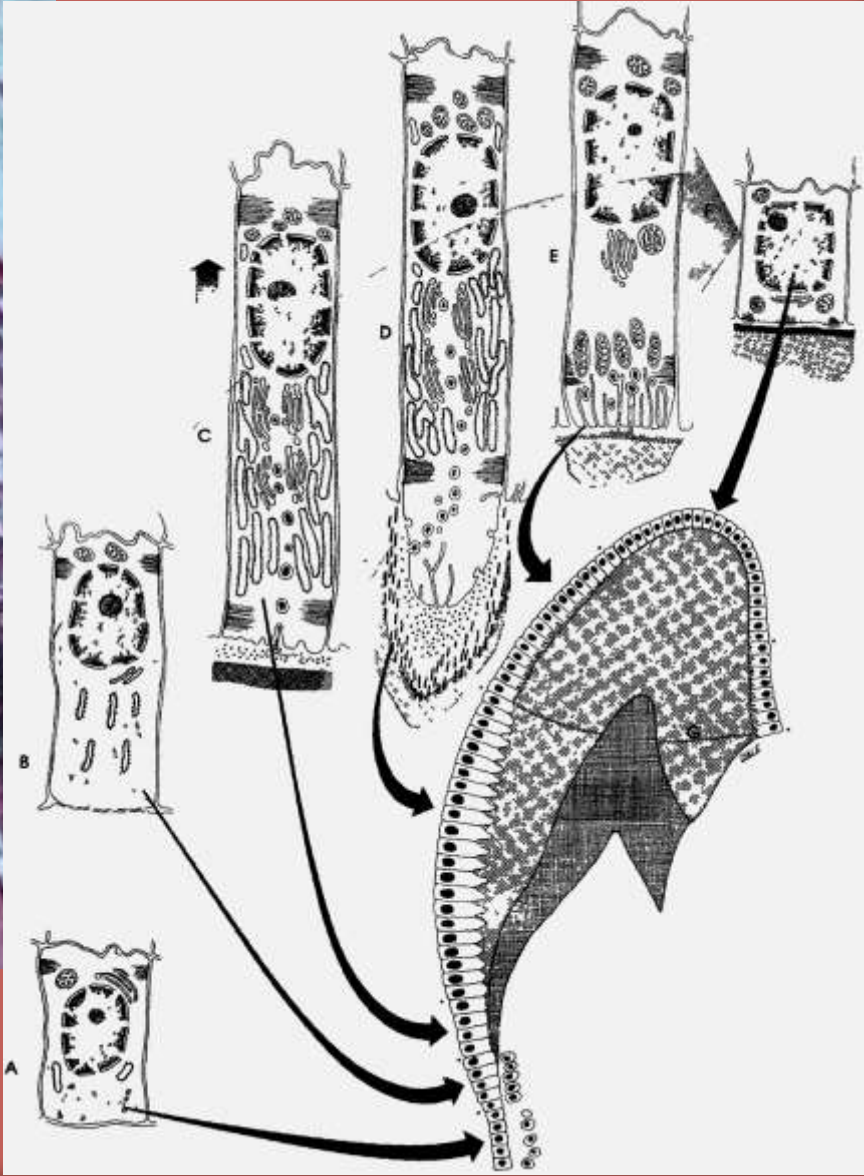
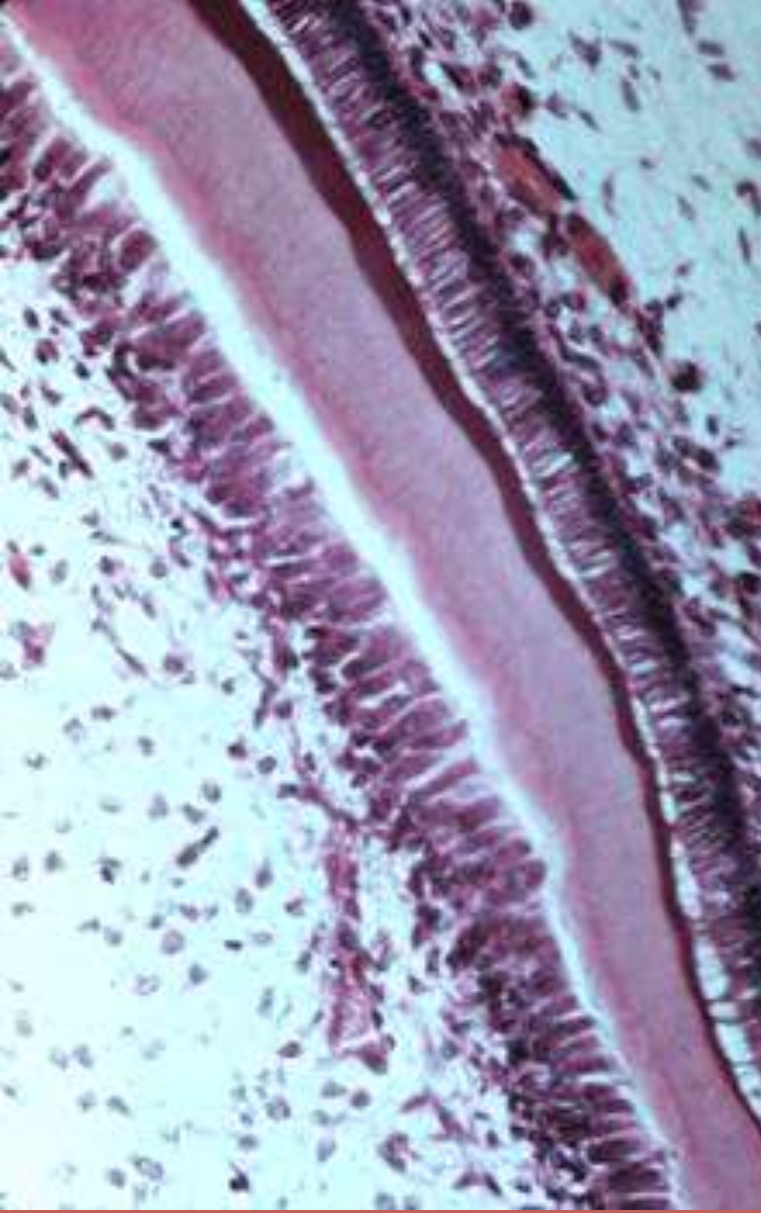

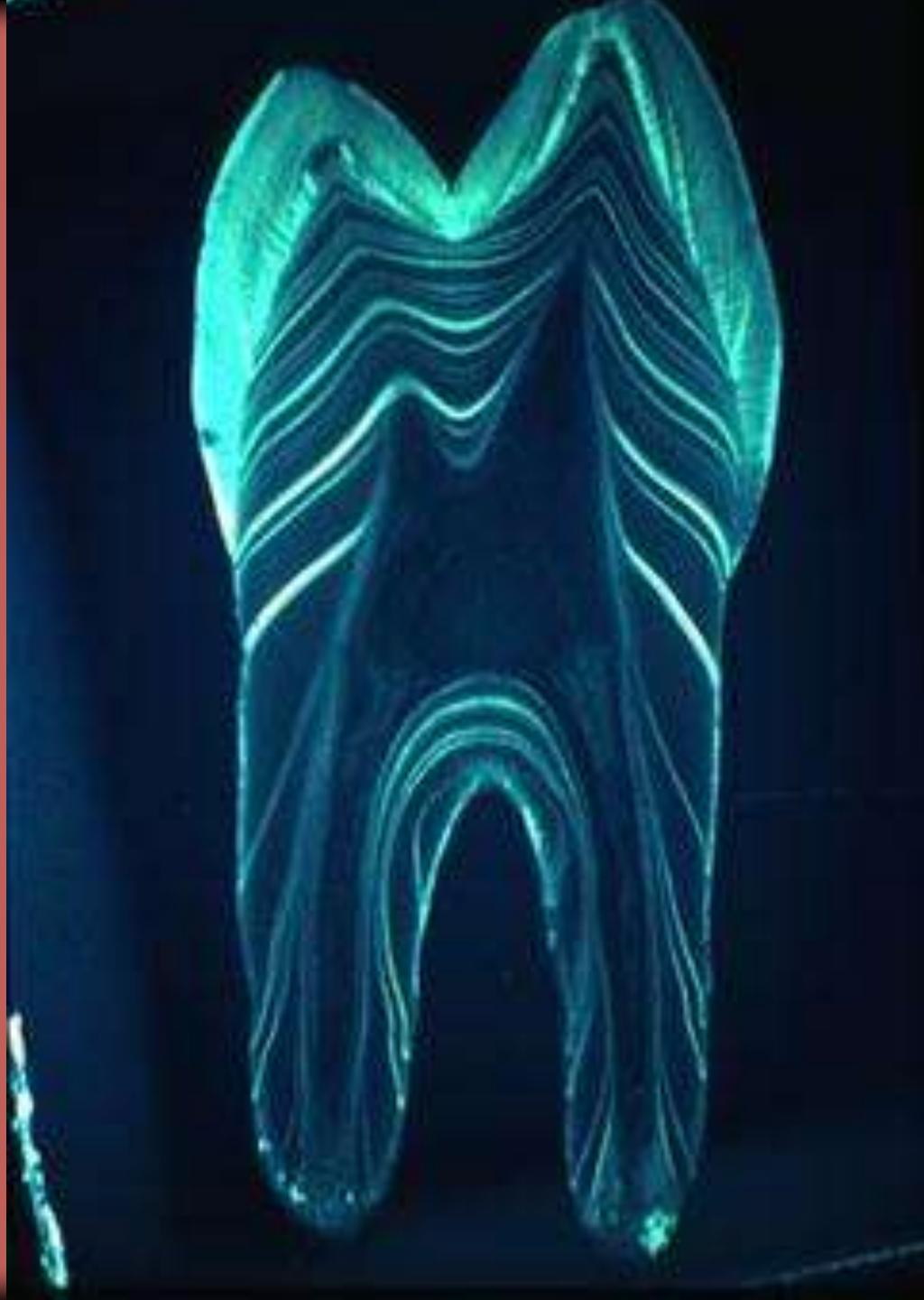
Гістогенез тканин зуба

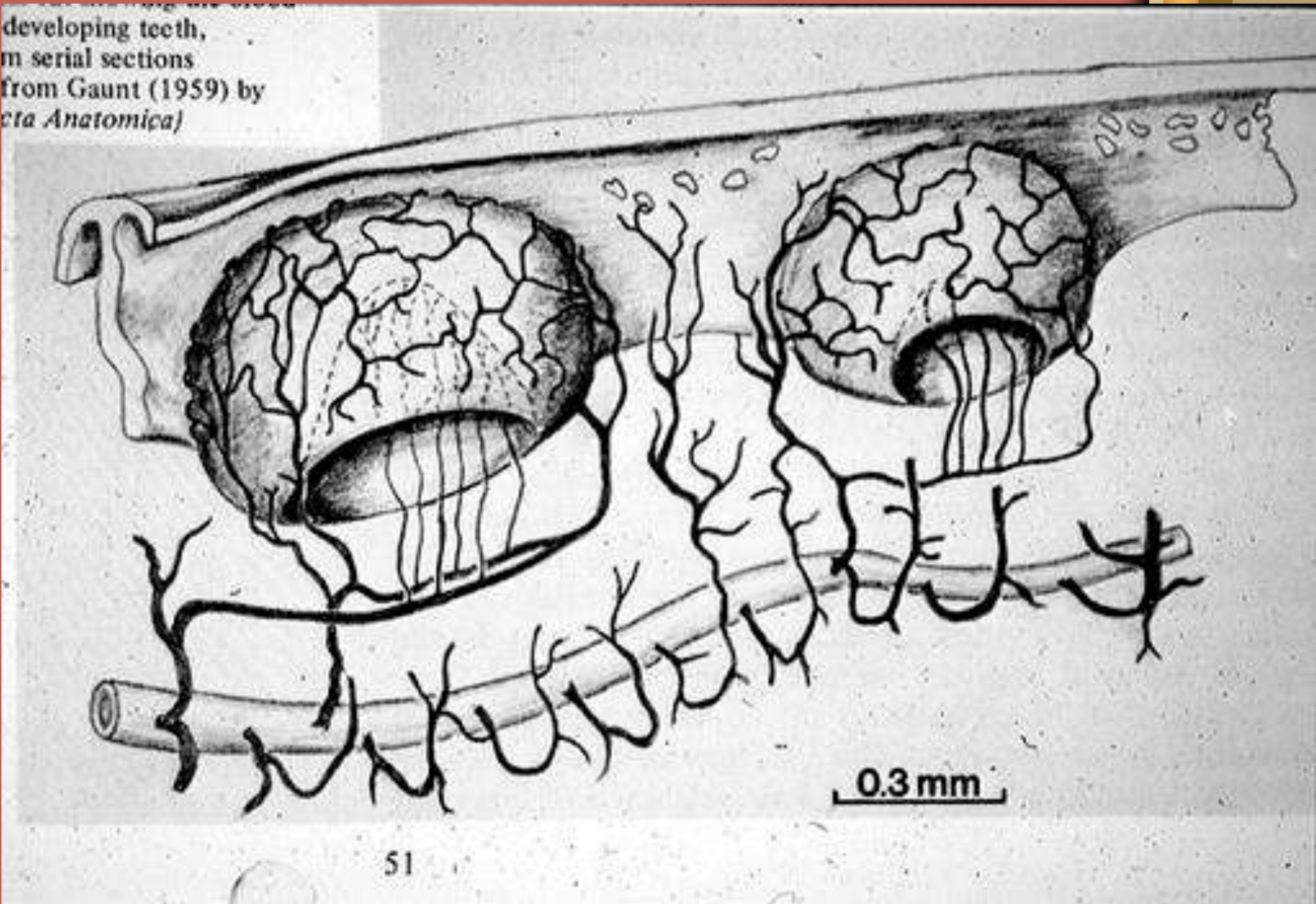

developing teeth,
in serial sections
from Gaunt (1959) by
Acta Anatomica

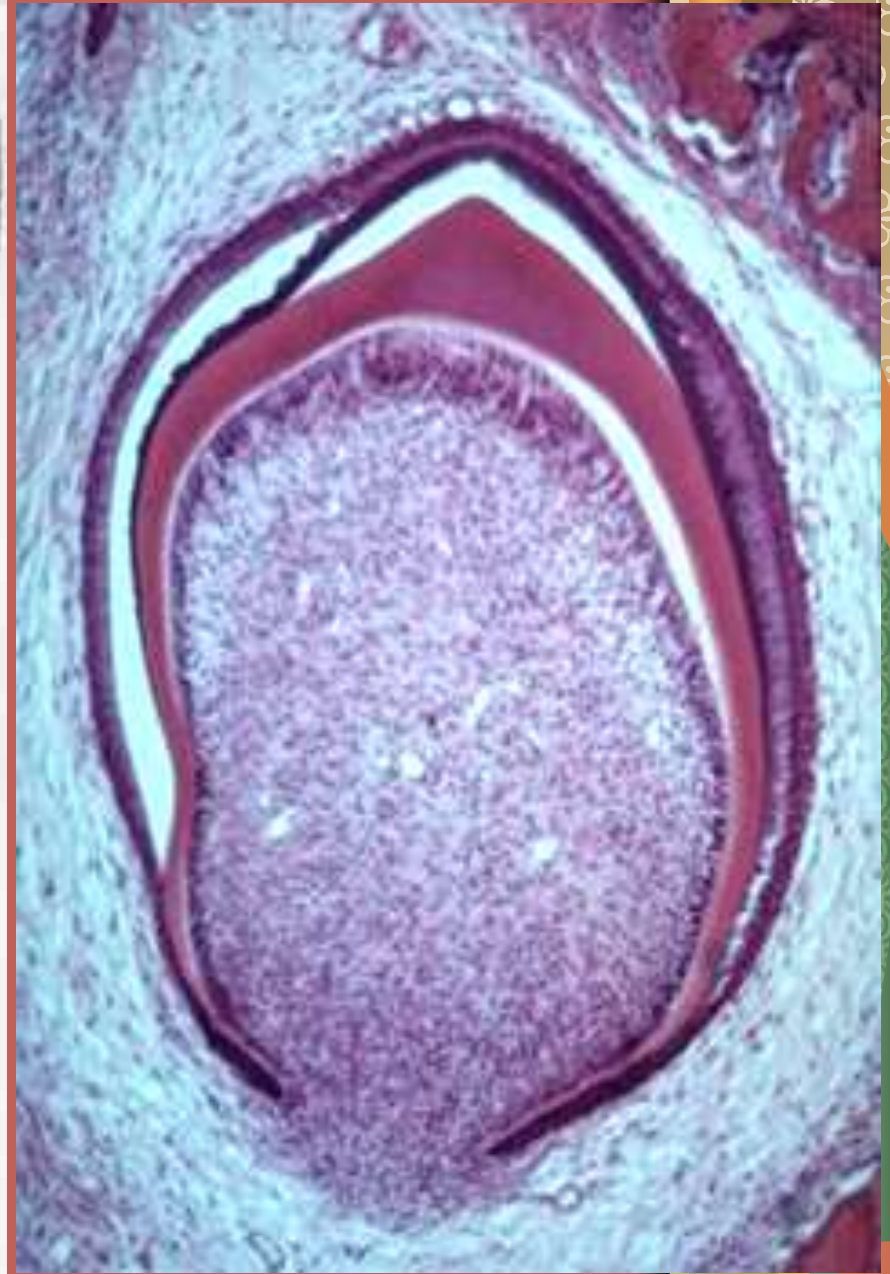
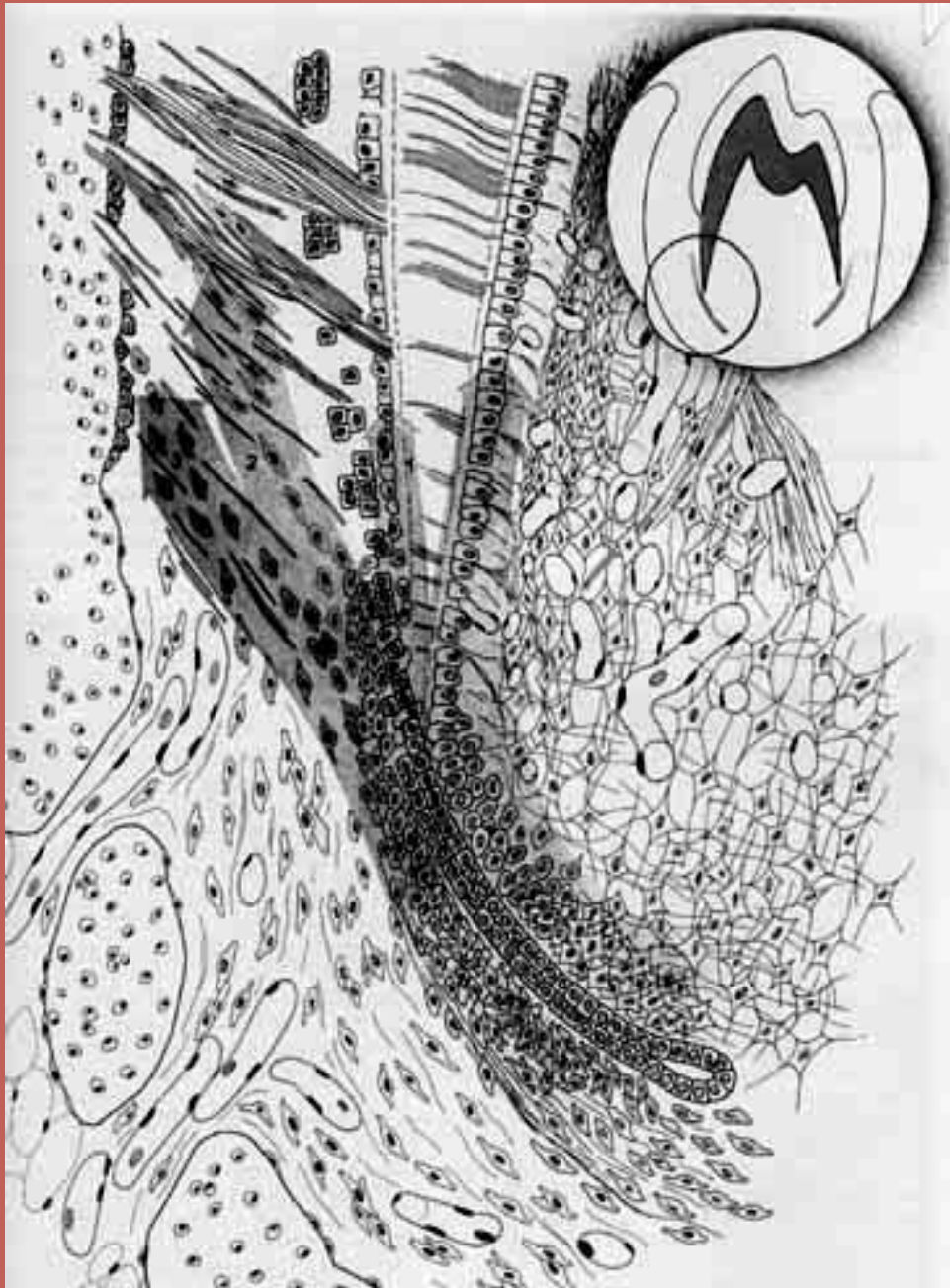
0.3 mm

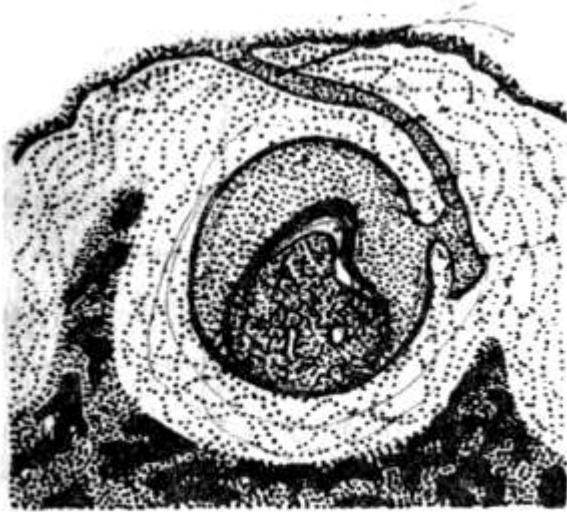
51

Корінь зуба

- Клітини емалевого органу утворюють **епітеліальну (Гертвіговську) кореневу піхву**
- Остаточне формування кореневого дентину завершується після прорізування зубів: в молочних зубах - приблизно через 1,5-2 роки, в перманентних - через 2-3 роки.

Механізми прорізування зубів

- корені зуба, що росте, упираються в тверде дно кісткової альвеоли;
- коронка, що росте, наближує зуб до поверхні ясен;
- проліферація клітин пульпи зуба супроводжується вивільненням кінетичної енергії;
- кісткова тканина відкладається в області дна альвеоли, що виштовхує зуб до поверхні.

